

Meg határozott keltett sor, vagy annak helye egyszerű írtatásnál 15 krajczár; többesrét írtatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden írtatás után 80 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetőnyelket elfogad Bécsben: Max-stein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Moszsa R. Seiberstätt Nr. 3 Oppelk A. Wallfische Nr. 22.

A legnagyobb szőnyeg-raktárt,

valamint
takarók, függönyök és butorszöveteket

a legolcsóbb gyári árak mellett 3885 ajánlják

Az északcsillaghoz
V. ker.
Dorottya-utca
2. sz.

Tottis és Kren

Fiók-üzlet:
IV. ker.
Bécsi-utca,
Kristóf-tér sarkán.

BUDAPEST.

Megrendelések legpontosabban fogantatottaknak.

Az ismeretes porosz Louisenlück szalon-köszönet

50 kilogrammonként 1 frtnyi mérsékelt áron a hához szállítva, s egész fuvarokban még olcsóbban, a zsákok olombélyeggel ellátva, ajánlja a **Gutmann testvérek** köszönbányáinak budapesti eladási ügynöksége
3832
ZWEIG LAJOS, mérleg-utca 3. sz.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószergyár, harang- és érezőtödéje, ajánlja szabadalmazott új szerkezetű fecskendőit, tűzoltó-egyletek **legénységi felszereléseit**, vállalkozik kútnak, szivattyúk és **harangok** készítésére, **jótállás mellett a legjutányosabb áron.** Különös figyelmébe ajánlja a nagyérdemű gazdakörönségnek, szaját-készítményű és transatlanlia szivattyus kútnak és gyáranak vízvezetékek teljes felszerelésére nagy figyelemmel külön felállított vízvezetési osztályát. **Mintaszerelések, képes árlapok, kívánatra rendelkezésre állanak.**
3230
Főtelep Erdély és Románia részére: Kolozsvárt, belsőmonostor-utca.
Minden eddigi világtárlaton, haladás, jóízlés és versenyképességeért, első díjakkal jutalmazva.

WERTHEIMER MÁRKUS

IV. ker., ország-ut, a Károly-kaszárnya épületében
Eladás nagyban és kicsinyben
Nők számára. Téli cipők Urak számára.
Meleg csomód-cipők finom neméből (filz) 1 frt 30 kr.
Magas leható csomód-cipők legfinomneméből (filz) sarokkal és nagy csokorral 2 frt 20 kr.
Finom bőr csugos topánok 16 centiméter magas szárral és erős dupla talppal 4 frt —
Legfin. bárszony csugos topánok erős dupla talppal 4 frt 20 kr.
Postó csugos topánok magas szárral, erős és finom bőrrel borított, dupla talppal 4 frt 50 kr.
Nemez (filz) csomód-cipők akármely színben 1 frt 50 kr.
Chagren topánok jó erős talppal 4 frt 50 kr.
Borjubőr (vixos) topánok, erős dupla talppal legfin. 5 frt —
Postó topánok bőrrel borítva, erős dupla talppal 5 frt 50 kr.
Muszka-lak topánok (vishatlan) legerősebb bőr vastag talppal 5 frt 80 kr.
Téridő erős eszímák, valós muszka-bagaria-bőrből (vishatlan) vastag 3 soros talppal 13 frt —
Filk számára eszímák minden lánchoz 4-7 frt —
Megrendelések az ár beiktatása vagy utánvétel mellett pontosan eszközöltetnek.

Codein-melloczukorkák.

Elismert hatásuk a hőhurut, köhögés, rekedtség és elnyálkásodás esetében; a gége kiszáradásánál nedvesítő gyantát szolgáltatnak, a nyálka kiköptetését előmozdítják és a hurutos és tüdőbajokban enyhülést hoznak.
1 csomag ára 20 kr. o. é.
Főraktárak: Neustein Pülöp gyógyszerésznél Bécsben; Török József gyógyszer., Thalmyer és társa, Budapest; Sipocz István gyógyszer. Pécsen; és a legtöbb gyógyszerárakban a birodalomban. 3841

Figyelmeztetés és felvilágosítás!

Még soha nem keltett szépitőszér olyan fel-fűnést a hajnövekedést illetőleg, mint a **Winkelmayer-féle bojtortjángyökér-esszencia;**

mintán alig 15 éves fiatal emberek szálal oly erős szakállt nyernek, mely különben csak későbbi korban, vagy épen nem szokott bekövetkezni, és kopasz helyek a fejben, hol már évek óta haj nem nő, ismét sűrű hajjal tesznek bőve.

Nem csoda tehát, ha sok hamisítás és utánczás fordul elő, és egy helybéli szeltember is, öszszötöttekben egy általam elő-becsisított bol-i prógával valami vegyületek hamisított név alatt hirdet, a készítmény megcsalatására és félrevezetésére.

Még a „Wiener medicinische Zeitung” is ugy nyilatkozik, hogy a bojtortjángyökér-esszencia jó minőségben csak Winkelmayer-nél található.

Csalások kiderülése végett, kérek tehát mindenit, miszerint mindenütt a Winkelmayer-féle bojtortjángyökér-esszenciából, valamint a többi bojtortjángyökér-készítményből kérjen.

ÁRAK: Egy evres bojtortjángyökér-esszencia 90 kr.; egy téglai bojtortjángyökér-esszencia 60 kr.; egy téglai brillian-tin, a szakállnak szép alakú és puhává tételére, 40 kr.; bojtortjángyökér-olaj 40 kr.; bojtortjángyökér-viaszkenes 30 kr.; bojtortjángyökér-hajuszpadró 20 kr.; Eau Atheniense, legjob szér a fejkopra elfűzésére 50 kr.; Purgin, növényi szér, mely az ősz haj- vagy szakállnak, az eredeti szant visszaadja 1 frt. — Purgin, csupa növény-szér, minden érvényű vegyületek nélkül, s így teljesen ártalmatlan.

Szállítás csak 1 frtől 10 frtől, eszencsopásokkal együtt történhetik. — Szállítással üvegünkint 10 kr. eszencsopál díj számított.

Központi székhelyed raktár: **J. Winkelmayer,** Wicz, 6. Bezirk, Gumpendorferstr. Nr. 159 a, Stumpferg. Nr. 13. Budapest: Török J. gyógyszer. király-utca 7. Temešvár: Jarcules Ernő, gyógyszer. Kolozsvárt: Székely Miksa gyógyszerészes. Gyógyos: Merész Nándor, gyógyszer.

Braun Mór

lábbeli-gyárában
Budapest, király-utca 62. sz.
nem csak ocsó, de jó cipők kaphatók. u. i.

Női papucok . . . . . 50 kr.
Női házi cipők . . . . . 80 kr.
Női fűző-topánka lakk-orr, szépen fűzve, magas vágással 42.40
Eberlastig-vagy bőr-bűző női topánka, magas vágású rooco-sarkkal, a legünömében kiállítva kettős talppal ft 2 80
Uri topánka, jól munkálva, kettős talppal 3 50
Uri topánka mainci-bőrből, glacié- vagy chagrin bőr-szárral, igen finom tűzősmunkával 3.80
Uri topánka, fényes bőrből, erősen csavart, kettős talppal 4 —
Vadász csizma bagaria-bőrből, csavart kettős talppal . . . . . 8.—
Levélbeli megrendelések posta-utárral, a legolcsóbb és legjobb kivitelű kiegészítőkkel ellátottak.

Az igazság érdekében.

Alulírott **Orlicé Rudolf** tanár urtól Berlinben (Wilhelmstrasse), jelenleg Stülerstrasse 8, egy lottójáték-utastást kapott ternókra és egyet extratókra, a prágai húzásokra. Már az **első húzás**on egy extratót nyerék ruf-fal, és két extratót ruf nélkül; azután megint nyertem egy extratót ruf-fal, és egyet anélkül; végül pedig az utolsó húzáson jött

egy ternó.

Ez az eredmény 6 húzás alatt, melyeken **Orlicé Rudolf** tanár úr támogatása mellett játszik. A midőn e tényállást a nyilvánosság elé hozom, bizonyára fölmentve érezhetem magam ahhoz ajánlasképpen egyetlen szót is hozzácsatolni. 3966

Hisz a tények legékesebben szólnak.
Klagenfurt. Mang J.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjeient és minden könyvárusnál kapható:

IPAROS-NAPTÁR

az 1878-ik évre.

Szerkeszti **GELLÉRI MÓR,**
az „Aiföldi Iparlap” szerkesztője.

Számos fametszettel.

HARMADIK ÉVFOLYAM. — Ára fűzve 50 kr.

TARTALMA: Naptári rész. — Munka és ipar. — Mudrony Soma Iparszabadság, szakoktatás. — Kényszer-társulás. — Gelléri Mór Az általános ipartársulatok szervezéséről. — Kubinyi L. Délkeleti kereskedelmünk érdekében. — Iparstatisztika. — Árczkép-csarnok. — Dr. Szabóky Adolt (arczképpel). — Zimmermann János lovag. (arczképpel). — Benkő István (arczképpel). — Gyurber Lajos (arczképpel). — Grell Mór (arczképpel). — Richter Károly Agoston Vilmos (arczképpel). — Nigrényi Pál (arczképpel). — Bejezi József (arczképpel). — Csarnok. — Dr. Römer Fl. Körmenetek a csehállással. — Léway J. Communismus és socialismus. — Dr. Sándorffy M. Az iparosok betegségeiről. — Hogyan lehet jólétre vergődni? (gazdagga lett emberek véleményei és elvei) Freesky E. T. után. — Országos vásárok. — Naptári értesítő.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre — 12 frt, fél évre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre — 8 frt, fél évre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre — 6 frt, fél évre — 3 *

45. szám. — 1877. Budapest, november 11. XXIV. évfolyam.

A HÁBORUBÓL. — A SÁNCZTETŐN.

AZ ILIÁSZ

ELSŐ ÉNEKÉBŐL.

Peleüsz fiának végzetes haragját,
Mely a görögöknek gyászba vonta napját,
Bajnokok nagy lelke poklokra vetette,
Testét madarakkal, ebekkel etette —

(Ekként teljesül be, a mit isten rendel)
Akhillesz haragját, istenasszony, zengd el —
Mikor Agamemnon, emberek királya,
Összeszólalkozván kelt vele vizálya.

Ezt a vizályt, vajon melyik isten szötte? —
— Királyra haragszik a Létó szülötte,
Ártó mirigy-ostort seregére ereszt el,
Mert gonoszul bántak papjával Xrysszel.

Felkeresé ez az Akhivok tanyáját,
Jött temérdek kincsel megváltani lányát,
Vert-arany vesszejét a kezében tartja,
Nyilas Apollónak függ partája rajta,
Úgy könyörög néki, kérév valamennyit,
Két Atrida testvérét, népek fejedelmét:

„Istenek, kik Olymp palotáit lakják,
A Priamus várát feldulnotok adják,
Épségben, békében mind jussatok haza
Atridák, s Akhivok fényes vértű hada:

Szeretett magzatom de visszaadjátok,
Váltság díját tőlem el is fogadjátok,
Adván tisztelgetek Isten-Apollónak
A Zeüsz fiának, nyilal nyilazónak.”

Harsányan Akhivok rá zúgnak akkor,
Múltányi kell a váltságot a paptól;
Csak Agamemnonnak nem esik ez kedvén,
Söt lehogorogja ekként fenyegetvén:

„Sem ittmaradóban, sem visszajövőbe,
Óreg ember többé ne kerül előmbe,
Mivel attól tartok, semmi párta, semmi
Aranybot nem talál oltalmadra lenni.

Lányodat nem adom, míg meg nem öregszik,
Argosi házamban nyoszolyámon fekszik,
Messze hazájától vésznom szövi székén — —
Ne haragits tovább, menj, míg mehatsz békén.”

Retten a vén ember, a szónak is enged,
Némán megy a tenger harsány vize mellett,
S míg ballag, ajkai így imádkozának
Phoebusnak, szép haju Létó magzatának:

„Ó te ezüstijás! Cylla s Khryste óre,
Sminthéus! Tenedos nagy gondviselője!
Templomodat sokszor én felkoszoruztam,
Keekét neked, ökröt áldozatul nyuztam:
Halld esdekelésem, Danaus fiait
Az én könnyeimért verjék meg nyilaid.”

Meghallotta Phoebus, indulatja lázad,
Elhagyja azonnal az olympi házat,
Vállán van a kézzij, tegye nyilal téle,
Haraggal lép, a nyil csak úgy zörög bele.

Jön mint az éjszaka. A hajókkal szemközt
Megülvén, ellövi az öldöklő eszközt,
Csendül az ezüst iv, zugása ijesztő,
A mint idegéből kiröpiul a vessző.

Elsőbb csak az ösvért, a gyors ebet éri,
Majd az emberére sujt halálos éli,
Gyuladnak a máglyák, hamvadnak a testek — —
Kilencz egész napig így a nyilak estek.

Tizediken gyűlést Peleüsz fia gyűjté,
Mert Héra, ki a nagy romlásit keserülte,
Öt erre tanítá. Hogy felgyülekeztek,
A délczeg Akhillesz szólott közepettek:

„Azt hiszem, Atrides, ha ugyan megéltünk,
Jobb, a merre jövünk, még ma visszatérünk,
Mert a mirigy és harez ugyan egyesültek,
Hogy megsemmisítsék Akhiv seregünket.

Vagy hát nosza Néző, Áldor után látunk,
Vagy Álomtudóhoz (mert Zeüszből van álmunk:)
Ima kell-e, avagy száz-tor Apollónak,
Áldozatilaltja bárányunk, ollónak?”

Fölvallatott a Kisfaludy-társaság okt. 31-ki ülésén.

Rászóla ekkor Thestor fia, Khalkas,
Madarak röptéből tudománya: látás,
Tudja jelent, multat, bé-lát a jövőbe;
— Akhivok hajót Ilión tövébe
Ő igazitá el jósló hatalommal,
Kit Apollótól nyert, — szót most nyugalommal:

„A nyilazó isten haragjáról kérdés:
Megmondom, de előbb, Akhilles, igérd ezt,
Igérd eskü alatt, hogy lész oltalmamra
Mind szóval, mind karral, ha szükség lesz arra;

Mert valakit, tudom, most rám haragitok,
A kinek hódolnak Argivok, Akhivok,
S a király csak király, és ha ujjat huz a
Szegény ember vele, rövidébet húzza:

Titkolja haragját ideig és rejti,
Kiontja azonnal, mihelyt szerit ejti,
Mégvárja idejét, bár halassza messze — —
Azért hát hadd hallom, oltalmamra kelsz-e?”

A délczeg Akhillesz szöli néki viszonttag:
„Bátran nosza Isten akarját mondhad,
Phoebusra esküszöm, a kit Zeusz kegyel
S kinek ajkad titok-oldásban esdekel:

Valamig én élek, s szemem lát szerzetesét,
Senki görögökből nem veti rád kezét — —
Bár Agamemnonról szólnál is, ki pedig
Elsőnek Akhivok közt lenni kérkedik.”

Bátorodék ekkor s szölt a tisztas Néző:
„Phoebus nem imát vár, száz-torra se néz ő,
Hanem papja miatt ez a harag légyen,
Mivel Agamemnon bánt vele keményen;

Szeretett magzatját meg néki nem adta,
Váltsága díját is tőle nem fogadta,
A Messzelövőnek ezért keze sulya
Megnehezült rajtuk, nehezebb lesz újra;

Meg sem szűnik addig rajtuk ez az inség,
Atyjának a lányka váltatlanul essék,
Istennek Khrysesben adjuk száz-as-torát,
Igy engesztelődik, szünteti ostorát.”

Ekkor az országoló Agamemnon kél fel,
Lelkében megtorlott sötét szenvedélyvel,
Két szeme, mint a tűz, világól szerzesét,
Khalkasra lövellvén komor tekintetét:

„Jót nekem, rosz Néző, sohse mondtál eddig,
Mindent a gonoszban lelked lel kedvit,
Kedvemre se szólni, sem tenni szokásod,
Árnkods most is az egész tanácsod;

Hogy azért vonta fel ránk Phoebus az ijját,
Mert visszavetettem a lány drága díjját,
Házi esedelmemül kit bizonynyal szántam,
Mert Klytemnesztránál is szebbnek találtam.

Mivel Klytemnesztra asszony-feleségem;
De nála különbnek az e tetszik nékem.
Akár szép arczját nézem vagy alakját,
Keze munkáját, vagy lelke indulatját.

De ha kell kiadom, kiadom én készen,
Népeim javát inkább, hogyszé' karát nézem.
Csak ti pótoljátok vesztességem osztán,
Magam ne maradjak neveltségre pusztán,
Mert jól láthatjátok, hova lett a részem.”

Nem késik Akhilles a válaszádnál:
„Atrida nagyobb vagy, — de kapzsióbb is másnál;
Károdat görögök hogy pótolják vajon?
Hisz nincs félretéve semmi közös vagyon;

Mind osztva van az már, a mi sarozót vettünk,
Nem volna igazság új osztályra vetnünk,
Add csak a magadét, mi három-négy soron
Térítjük meg, ha mit nyerünk az ostromon.”

A nagy Agamemnon visszafel nyomban:
„Akhilles erős vagy, istenekkel sorban:
Ezt a fogást elmond rosszul tervezte ki,
Engem el nem ártat, nem is hiszek neki;

Te magad szeretnéd békén birni részed,
Azért az enyimet szépen visszaveszed;
De én azt se bánom, csak hogy annyit éró
Adjatok helyetté igényeim éró.

Fölvallatott a Kisfaludy-társaság okt. 31-ki ülésén.

Mert ha meg nem adják az Akhivok nékem,
Máséból telik ki az én vesztességem,
Ajász — Odysseüsz, vagy tőled, — s a kinek
Elveszem a részet, majd nem köszöni meg.

No de majd az idő meghozza tanácsunk;
Barna hajót mostan tengerre bocsássunk,
Száz-tort bele, aztán elegendő népet,
Igy szállítsuk haza a Khryses szépet;

Vezérember is egy, a ki intézkedik, —
Ajász, Idomeneusz, Odysseüs vagy pedig
Tűrhetetlen magad, Peleüsz fia elmégy
A nyilas istennek kérlelni kegyelmét.”

A délczeg Akhilles szöli, komoran nézve:
„Aha, szemérmetlen, nyereség-cserkész te!
Melyik Akhiv adna valamit szavadra,
Akár most ez utra, akár kelve hadra?

Haraggal nem jöttem én fel Trója ellen,
Ők soha bosszuval nem illettek engem,
Nem hajtották ők el lovamat ökrömet,
El se kőborolták phthiai telkemet.

— Mert tengerek vannak s árnyas bércezek köztünk —
Hanem, szemérmetlen, te miattad jöttünk;
Menelaus öcsédért, ebfjú magadért,
Hogy bosszudat állhasd azon igyekezünk.

Törődöl is velem! Rá se gondol elmed,
Söt még az enyimre vetni kezéd mernéd,
A melyért eleget harcoltam a harczon,
A kit az Akhivok nékem adtak sarczon.

Mikor az Akhiv nép egy várost kiküzde,
Részemet a részed mindenha fölözte.
Nehéz munka terhét én hordom emberül,
Első te csak ott vagy, hol osztályra kerül,
S a mi kicsinyem jut, azzal én megérvén,
Hajóimra térek fáradtan, de békén.

Hanem most elmegyek homoru hajómon,
Jobb nekem hazamba, Phthiába hajóznom;
Majd meglátom aztán, ha így bántál velem,
A kincs és nyereség számokra hol terem.”

Szöli rá Agamemnon, emberek királya:
„Csak rajta, ha tetszik, menj, senki se bánja,
Vannak még elegen, — főkép Zeüsz-isten —
A kik tisztelget adnak nekem itten.

Isten után lévó ennyi fejedelem
Közül csak te magad gyülölködöl velem;
Feleselés, patvar, háboru a lelked — —
Pedig ha vitéz vagy, ezt istentől nyerted.

Hát csak vidd a hajód, társaidat hivjad,
Térj vissza hazádba, myrmidonid birjad,
Semmit se törődöm veled s haragoddal,
Söt ime megmondok, legyen is tudtoddal:

Khryses helyett, kit tőlem Phoebus vett el,
S most im haza viszi hajóm kísérettel,
Az ékes Briséisét, jutalomrabodat,
Hozom el, feltörvén érette sátrodat.

Tudj meg, hogy több ember vagyok, mint te, s osztán
Más se merje máskor mérni magát hozzám,
Fel se merészkedjék senki tenni velem.” — —
Mégbúsula erre Akhilles fejedelem.

Kétféle gondolat küzd erős mellében:
Mozdítsa-e éles kardját hüvelyében,
S útát nyitva hozzá, Atridest lesujtsa
Vagy fékezze dühét és haragját fojtja?

Mig ekként ezeken tépelődök lelke,
Fészkekből a roppant fegyvert is emelte,
Ott terem Athéné, — Héra kedvéért, ki
Mindkettőt egyaránt szereti és félti.

Sárga haján fogja, mögötte megállván
Csak maga a bajnok — más senki se látván, —
Megretten Akhilles, legott visszafordul...
Hátá mögött Pallas, — ég a szeme zördül.

„Pajzsos Isten lánya, mi hoz ide téged?
Jöttél Agamemnon bántalmi végett?
De ime fogadom, meglesz, bárki lássa,
Életébe kerül felfuvalkodása.”

Felel a kékszemű istenasszony menten:
„Haragod enyhítu le az égből keltem
Fehérkaru Héra istenasszonyért, ki
Mind a kettőtököt szereti és félti;

Hát szűnjön a patvar, kardod ki se vonjad,
Szóval a mint bírod, csak visszatöröljad,
Mert ime megmondom, — s nem hiú igéret,
Háromszorosan tér vissza elvett béréd.”

A délczeg Akhilles szöli erre viszonttag:
„Megtartani illó, mit istenök mondtak,
Ők az engedelmet hallják kegyesebben — —
Bár a szívem sajgó harag-marta sebben.”

Megnyugtítja kezét kardja markolatján,
Hüvelyébe a nagy érezet esni hagyván,
Sztófogad Pallasnak, a ki visszatére
A pajzsos isten olympi hegyére;
De Agamemnonra új haraggal támad,
Adván szabad utat bész indulatának.

„Ó te kutyaszemű, szarvasszívű, borzsák,
Kiben sohasem volt egy izny batorság
Sereg élén állni fegyvervidalnal
Vagy lesre kiszállni, mert bele is halnál;

Cserkészni könnyebb is az Akhiv táborban,
S a ki ellened szól, fosztogatni sorban;
Népeiden hizol, czenkek fejedelmé — —
Másképen utolsó ez a bünöd lenne.

Most ime kimondom, öreg esküt mondvá
E botra, ki nem hajt sem ágra, se lombra,
Mert bércezi tövéről a fejze levágtá, —
Ki sem zöldül többé, mert héja lehántva, —

Most a görögök közt a Zeüsz nevében
Vezérembernek szolgálva kezében
Örizi a törvényt, itéli a népet — —
— Bizony keserves lesz ez az esküd néked.

Megemlegetnek még az Akhivok engem,
Mikor Hektor előtt hullnak sűrű rendben,
Segítél, ha tudnál, — — csak szívvel emésztéd,
A legjobb Akhivot, hogy semmire néztéd.”

Aranyszeges botját földhöz vágta akkor, —
Forrt Agamemnon is a nagy indulattól.
De beszédes Nestor szöli közéjök kelve,
Ejti a szót méznél édeesebben nyelve;

Két szózatot embernyom tünt el előtte,
— Mely vele született, s a mely megelözte, —
Most már a harmadik nemzedéken itél.
Engesztelő szava ajkáról imigy kél:

„Ó az Akhiv földre kél micsoda felleg!
Priamus és háza majd örülne ennek,
Görögök közt első tanácsban, erőben,
Titek egymással látván perelőben;

Vénebb vagyok, mint ti, sok nagy időt értem
Bajnokokat nálunk jobbakat esmértem,
De szavamat azok sohasem vetették meg — —
Mert sohasem láttam olyan levettéket.

Nem is látok tudom. Pirithousz Dryász —
Ki Exaduszszal nemzetekre vigyáz, —
Ceneusz, Polyphémus amaz istenmássá, —
Thesusz Aegida halhatlanok társa.

Sohasem szült a föld ilyen erőseket, —
Hősök ostromoltak hasonló hősöket, —
A centaurosok bérezen lakó fajtát
Ádáz diadallal magok előtt hajták.

Ídegen országból velök esmérkedtem,
Köztük eröm szerent én is emberkedtem,
Mostan élő senki meg nem állna vélek,
De szavam bevették, ti is bevegétek:

Te bárha vezér vagy, ne vedd el a lánykát,
Mert ezt az Akhivok már néki ajánlták;
Akhilles dacodot te is szüntesd, — mivel
Ekkora tisztesség nem volt köz senkivel,
Mióta viselik a királyi pálczá.

Te, noha bajnok vagy, istenasszony ága,
De nagyobb ő nálad, mert több a jobbágya;
Atrida se folytat, haragodról tégy le,
Lám ő az Akhivok oltalmazó védje.”

Mostan a nagyható Agamemnon monda:
„Óreg a mit mondtál, bölcsen van az mondva,
De lám a nyakunkra ül már ez az ember,
Uralkodni akar, egyremásra rendel, —

Parancsot osztogat mindenkinek, pedig
Nem vélném, hogy öt e dolgok illetik;
Ertő noha néki az örökkévalók —
Adtak-e hatalmat mást mocskolni valót?”

Akhilles isteni megfogja szavában:
„Hitvány, semmi-ember volnék igazában,
Hódolva ha mindent vennék, valamit szölés;
Birhadd a kit akarsz, nekem nem parancsolsz.

Mást mondok én néked, jól eszedbe vehedd,
Többé a leányért sem mással, sem veled —
Viadalt ez a kéz nem folytat miatta,
Fukar visszavéski fukar a mint adta.

De hajóim körül más a mi van marha,
Nem teszed rá kezéd, ura-nem-akarva,
Vagy nosza próbáld meg, e nép szemé láttán,
Fekete véredben megfordik a dárdám.”

Indulatos szóval feleselvén ekkép,
Széküket elhagyják, tovaszárad a nép;
Akhilles előri hajót, sátorát,
Petroklusz kísérei és sok egyéb barát.

Atrida hajót más a tengerre húzat,
Evező legényit is rendel bele huszat,
Száz-tor az istennek, Khryses is felül, —
Fortélyos Odysseüs vezérlő emberül.

Aztán a király nagy tisztulást rend el,
Mosakodik a nép, szennyét nyeli tenger.
Áldozatul majdan partján az öbölnek
Száz-as-torra tulkot és gödölöt ölnék;
Az áldozatilalt füstgomolyba ment fel.

Mind az egész tábor im ezt cselekedte,
Atrida a patvart el még se feledte,
Söt Talthybinhoz és Eurybateshez,
Kik hírnöki voltak, fordula ezekhez:

„Péliid Akhillesnek sátorához menvén,
Hozzátok Briséisét kézenfogva gyengén,
Ha nem adja önként, magam török rája
De sokad magammal, azt pedig megbánja.”

Igy útnak ereszt, meghagyva kegyetlen
Kelletlen a parton mennek azok ketten,
Myrmidon hajókat s a Périda sátrát
Föllelve, Akhilleszt ott ülve találták.

Nem örül a bajnok, mikor őket látja,
Tartózza ezek is néznek a királyra,
Szóllamlani félnek, kérdezni haboznak, —
De Akhillesz tudja, miben fázdoznak.

„Istennek, embernek eselédi, követség
Jöjjetek közelebb, üdvözök legyetek!
Rátok nincs panasom, — Atrides a ki sért,
Ő küldött titek gyöngé Briséisért.

Menj deli Petroklusz, a lányt vedesd elő,
Hadd vigyék el neki; de e dolog felöl
Halandó emberek és boldog istenek —
S galád maga ellen tanuin legyenek.

Majd ha rám szorulnak, szegény-veszedelmek
Ellen valakiket megvédeni kellek . . .
Örjög ez az ember, vált esze fonákra,
Nincs meggondolása előre se hátra:
Hogy óvja meg népet bár hajói mellett?”

Cselekszi Petroklusz a mit mond vezére,
Általadja a lányt követek kezére,
Ezek visszatérnek, meg a lány is vélek, —
De nincs ám kedvére . . .

Baksay Sándor.

A sáncztetön.

Régi szöbeszéd, hogy mióta a puskaopt
fötalálták, — a mi azelőtt a csaták sorsát eldön-
tötte: a személyes bátorság és vitézség mind
inkább másodrendű szerepre szorult a harcok
történetében. Ma a számításon alapuló haditer-

vek, a fölszerelés, a jó élelmezés, az előre meg-
állapított menetek gyorsasága, a csapatok ked-
vező föllállítása, a helyi viszonyok előnyeinek
föhasználása, s a jobb fegyver biztosítja a dia-
dalt. Sokszor attól függ a győzelem, melyik fél
érkezik előbb valamely magaslatra, a hol ágyuit,
csapatait föllállíthatja, sokszor attól, visszavo-
nult-e a sereg valamely része idejekorán, —
ugy hogy mai napság olykor még hátrálással
is lehet aratni győzedelmet. Az előtt azt mond-
ták, az a legjobb katona, a kinek a legerősebb
karja van; Suvaroff óta azt tartják a legjobb
katonának, a ki legjobbban tud gyalogolni, s
valóban igaz, hogy egy-egy csapat lehetetlen
gyors megjelenése valamely ponton döntő a
csata folyamára. S a golyóval szemben mit ér
a testi erő és batorság? Az ólom- és vas-eső
elmos erőset, gyengét egyaránt. Waterloonál
Napoleon egy lovas ezrede csupa Achillesből
állt, háromszáz ágyútorok mégis elfüta mint a
polyvát. Egy láb nem maradt abból élő.

Valóban a modern hadviselés egészen más,
mint a hajdani volt. A két sereg megválasztja
pozícióit, föllállítja ütegeit, hadtömegeket tol
jobbra, balra, előre, hátra, közé-közbe egy-egy
goromba ágyusztót, vagy sorlóvást veszi magát
egymással messziről. Egyszerre azon veszi magát
észre az egyik, hogy körül van fogva. Se erre,
se amarra nincsen menekülés, mindenütt az
ellenség tulnyomó erejébe ütköznék. Ha nagyon
merész, ha nagyon elkeseredett, ha nagyon
szegénylen az önmegadást, megkísérli a keresztül-
törést valamely ponton. De ha látja, hogy a
kísérlet sikertelen volna: elkezdődik az alku-
dozás. „Hány embered van?” „Ennyi meg
ennyi.” „No nekem van háromnnyi s kedve-
zőbb pozícióban, mint a tied. Beláthatod, hogy
hiába az erőlködés. Ne ontuk a drága vért
hasztalan. Add meg magad!” S megtörtént a
kapituláció. A legyőzött sereg, lerakva fegyve-
rét, elvonul, vagy haza, vagy hadi föszágra, —
már a mint a megállapított föltétellek szölanak.
Szuronyra, puskatura ritkán kerül a dolog s
győző és legyőzött közelről, szemtül szemben
alig látják egymást.

S el kell ismernünk, hogy annak a barbár
foglalkozásnak, melyet hadviselésnek nevezünk,
— ha a legyőzöttre nézve nem dicsőséges is,
— de emberiségi szempontból a legembere-
sebb neme, s többnyire így harcolnak a
civilizált országok.

Ilyen csatát akárhányat láttunk a franczia-
német háboruban, s ilyen volt Sedan, ilyen
Metz.

De a Balkán félszigeten most dühöngő
háboru még nem ilyen. Igaz, hogy itt is a tul-
nyomó erő, a kedvezőbb helyrajzi viszonyok, a
jobb vezényelt adják meg a döntést; de azért a
személyes vitézség még itt nagy szereplő, s
ennek köszönhetik a törökök legkivált, hogy oly
sokáig tudják kétesse tenni a számra nagyobb
orosz erő diadalát. Itt nem ritka eset, hogy szu-
ronyalt verik ki egymást a katonák a sánczok-
ból, a várfalakból és a sziklatetőkről. Itt olykor
nem csak a puska, nem csak a kard, a kés, de
még a köröm, a fog is fegyver, s a harcztéren
megfordult levelezők nem egy példáját említik
föl a személyes bátorságnak, mely a keresztes
háboruk hősi jeleneteire emlékeztet s egy Homér
leírására volna méltó. Ilyen a tizenegy roham
melyet a törökök egyhuzóban intéztek a Sipka-
szorosban a Szent-Miklós erőd meredek szik-
lára, — ilyen a kacselyevői orosz sánczok szu-
ronyalt bevétele három sikertelen támadás
után, — ilyen a Plevna elleni rohamok vissza-
verése kézi fegyverrel és pusztá kézzel, s tömér-
dek oly jelenete a hőstetteknek, minök egy-egy
nagy összecsapásnál talán százával fordulnak
elő, s melyek mindegyike megesodálni való, de

ALFÖLDI TANYA. — (SAJÁT FESTMÉNYE UTÁN RAJZ. FESZTY ÁRPÁD.)

LEDÖLT ÓRIÁS FÁK KALIFORNIÁBAN.

MEGZAVART BETYÁROK. — SAJÁT FESTMÉNYE UTÁN RAJZ. GREGUSS IMRE.

MARABUK.

a melyek a nagy arányok mellett, melyeket az ütközöt von, észrevétlen, följegyezten vesznek el.

Pedig egy-egy ily párviadali részlet néha valóságos megszemélyesítése az egész csatának. Mai képünk is egy ilyet tüntet föl. Csak két alakot látunk az előtérben, egy oroszt s egy törököt, a kik halált megvető elszántsággal kapnak öre s feszült izmokkal küzdenek, mintha az ő küzdelmüktől függne a köröttök mennydörgő egész csata kimenetele. Mit történnek ők most azzal, hogy ott körülöttük még ezren és ezren harcolnak! Ők megkapták egymásban a magok ellenségét, kivel ha végeztek, keresnek maguknak másikat.

A kép megragadó drámaisága. A két személyben valóban az egész orosz és török sereget látjuk küzdeni, adáz dühvel, elszántsággal, halni készen a diadalért. Szinte látjuk, hogy ezek nem fognak elválni addig, míg egyikük halálra nem sebesül. De azt nem is sejtjük, melyik lesz az, s idegfeszítő várakozással szinte a küzdők további mozdulását várjuk, egész megfellekedve arról, hogy a kép mozdulatlan marad s kétségben hagy az eredmény felől.

Két magyar festő az újabb nemzedékből.

A képzőművészeti csarnok e héten történt megnyitása több fiatal hazai festőnek is alkalmat nyújtott magokra vonni a figyelmet kiállított képekkel, s olyanokul mutatni be magukat, mint a kiknek művészeti jövőjéhez szép reményeket köthetünk.

Szép lendületnek indult festőművészetünk jövődjé nem lehet közönyös előttünk, s örömmel kell följegyeznünk, ha már most találkozzunk oly előjelekkel az újabb festő nemzedék egyes tagjainál, melyekből bizton következtethetjük, — mindig föltéve a kellő szorgalmat és tanulmányt, — hogy a mit az idősebbek oly szép sikerrel kezdtek, jó nevet alapítani meg a magyarnak a képzőművészetek terén is, folytatni fogják majd hasonló sikerrel.

Az újabb nemzedék ama tagjai közül, kiknek jövője elé bizalommal tekintenek a műtérőkörök, néhánynak művét eredeti fametszetben mi is be szándékozzunk mutatni olvasóinknak lapunk hasábjain, részint tájékoztatul a közönségnek, részint buzditásul azoknak, a kik azt valóban megérdemlik.

Megkezdjük *Feszt* Árpád egy tájképével. *Feszt* még igen fiatal ember, de már mintegy két év óta emlegetik, mint olyant, a kiből jó vezetés mellett jeles képiro válhatik. A realista elvégeztével egyenesen Münchenbe ment, hol egy ideig az ottani nagyírú akadémiában, melynek több művész hazánkia pl. Benezur, Wagner szintén jeles tanárai, majd később Kubinszky s végre Mészöly vezetésével folytatá tanulmányait. Szép tehetsége már ott magára vonta nemesak tanárai figyelmét, de a műtérőkörök közönségét is. Nevezetesen ott volt kiállítva a Kunstvereinban ama képének eredeti is, melynek mai számunkban Morelli művészi vésője alól kikerült fametszetű másolatát közöljük, a fiatal festő sajátkezű rajza után.

E kép alföldi „Tanyát” ábrázol, megviselt, félig bedőlt szalma-tetejű házakkal, fűzfák árnyékában. A szolgálógény hatatért a mezőről s ott itatja szomjas lovait a görbe gémű kut korhadó vályujában. A kép hangulatteljes s szép felfogásról tanuskodik. A müncheni kritika is elismerőleg nyilatkozott fölé, úgy szintén egy ugyanakkor kiállított másik képéről is, mely

Lenau „Kákadalai”-nak képezi sikerült illusztrációját.

Feszt csak tavaly, az év vége felé került haza külföldről, s itt mindjárt magára vonta a figyelmet a nemzeti muzeumban kiállított nagyobb tájképével. Időközben Pesten és a vidéken dolgozott, tanulmányokat festve. Utóbbi időben a művészetek iránt oly szép érdeklődést tanúsító derék főpapunk, Ipolyi Arnold püspök vette pártfogása alá, kinél több hétig időzött s ki nála egy nagyobb tájképet is megrendelt, melynek tárgya a szent-kereszt gyönyörű park egy érdekes részlete.

A most megnyitott műcsarnokban három kisebb képe mellett egy nagyobb tájképe van kiállítva: „Delelő a Nyitra partján”, mely terebélyes fűzfák alatt heverésző parasztokat tüntet föl, a mint lovaikat pihentetik. A képből hiányzik még a kellő légység, azonban így is figyelemre méltó tehetségéről tanuskodik.

Egy másik fiatal festőnk, kinek egyik képét — szintén saját rajza után és Morelli metzetében — hasonlókép mai számunkban mutatjuk be, — *Greguss Imre* már nem ismeretlen a „Vasárnapi Ujság” közönsége előtt; 1875-iki évfolyamunkban (50 sz.) bemutatott „Honvéd ujonczok” című csinos képét. Ő is a legifjabb festő nemzedékhez tartozik. Tanulmányait a pesti mintarajztanodában kezdte meg, honnan a müncheni akadémiába ment, a Seitz iskolájába, kitől később a nagynevű lengyel löfésztől, Brandthoz került, s annak vezetése alatt folytatta tanulmányait.

Jelen képünk eredeti szintén a müncheni Kunstvereinban volt kiállítva. Rozszant, kidült-bedült csárda szellős eresze alatt mulatoznak a betyárok egy barna czibalmos nótái mellett, midőn az egyik, az idősebb róka gyakorlott szemmel észreveszi a távolról jövő lovas pandurokat, kiknek közeledtét különben a Bodri éles szaglása is elárulta. Puskája után kapva, talán védelemre, vagy mi valószínűbb, menekülésre készül. A fiatalabb, előre bajszu betyke betyárlégény még e kritikus pillanatban is ráér még egyszer kedvére átölelni a nem is igen huzódó pirosposztag csaparléányt. A két ló szomoruan csüggeszti le a fejét, bekötve a csárda árnyas félszerébe s nem is sejtve meg, hogy mily drága dolog következik azonnal. — Az alakokban élet és erő van, a csoportosítás elég ügyes, s a környezet, maga a csárda s a háttér felé a messzeségben elvesző vidék, a kibontakozó lovas alakok körvonalával, egységes benyomást tesznek a nézőre, s kifejezik a „Megzavart betyárok” helyzetét.

*Greguss Imre*nek négy képe van kiállítva ez időszert a műcsarnokban. Egyik, a legsikerültebb, a „Kártázó parasztok”, melyet eredeti felfogás és karakterisztikus kivitel jellemmez. Másik, nagyobb, de még be nem fejezett műve a „Honvéd-tábor”, mely kivált eleven képzelet által tünik ki. Egy kisebb műve, a „Lökötő”, homokbuczkák között lóháton ülő magyar legényt tüntet föl, csinos, élénk színekkel, végre a „Búsuló leány” mely érzéssel, hangulatosan van festve.

Négy író négy családból.

(Maros-németi gyöngyszemek.)

I. Dévától lefelé rövid félóránnyira a Maros balpartján fekszik Maros-Németi nevű kis község. Egyszerű és szegény oláh emberek lakják, a hírnévként és szereplésnek minden igénye nélkül.

Hanem a kicsiny községben egy terjedelmes nagy kert terül el, melyben a platán, a szomorufűz- és gyertyánfa feltűnő nagyra nő

és búján tenyészik; a fügefá szabadban él és jól megérleli gyümölcsét, s egy ausztráliai eredetű sátorfa akkorára fejlődött négy évtized alatt, hogy a földre hajló izmos ágai által alkotott boltzatban okkal-móddal egész község népe összegyülehetne isteni tisztelet tartására.

Ebben a természetből megáldott kertben, honnan a dévai vár regényes romjaira láthatni és a Maros andalító moráját hallani folyvást, egy jó izléssel épített nagy szabásu uri lak áll. Homlokzata előtt rómaiak korabeli emlékkövek sora készíti rá a látogatót, hogy a tudomány és irodalom kincseit keresse benne is.

E kastély tulajdonosa *Kún Géza* gróf, a magyar tudományos akadémia levelező tagja, hatalmas készülségű nyelvtudós.

Olyan gróf, a ki „szeretne egyetemi tanár lenni, de semmiképen sem fogadná el egy főispánságot;” a ki nem tart szónoklatokat meggyűlésen a keleti kérdés felett; hanem írja szorgalommal a hún nyelv szótárát latin bevezetéssel.

Az előbbi tulajdonos, a mostaninak anyai nagybátyja gróf *Gyulay Lajos* volt. Arczépe és életrajza ösmeretes ezen lap olvasói előtt is. Emlékiratainak első kötetét oly méltó unoka-öccse rendezte sajtó alá. Gróf *Gyulay Lajos* Döbrentey Gábor tanítványa, *Kazinczy Ferencz*, *Bölöni Farkas Sándor*, s egy egész sor nagy nevű ember barátja és levelező társa, tudomány-szerető és nemes ízlésű főúr.

II. Sem azt nem tudom, hány kötetből áll, sem azt, hogy mi-mident foglal magában a gróf *Gyulay*-féle könyvtár. Annyit tudok csak, hogy egy jókora szoba tele van vele, s a magyar, német, latin, görög, francia és angol nyelvű, becsesnél becsesebb könyvek két sorban is tömöttitik a szekrényeket.

Mindezek azonban meglehetnek s megvanak más nagyobb könyvtárakban is; pénzzel és utánjárással megszerezhetők: hanem hagyott fenn gróf *Gyulay* egy egész rakás kézirat- és apró nyomtatvány-gyűjteményt, a melyek közt kiváló érdekességű darabok találhatók.

Bámulatos az a türelem s pontosság, a melylyel még oly kicsinyeknek látszó irodalmi dolgokat is megőrzött és rendbe szedte. Két izmos kötetet hagyott csupán halotti és házassági jelentésekből. Láttam egy kötetben egy nyomtatott meghívót, valamikor a 30-as években Kolozsvárt *Taufernél* rendezett bála.

A ki olvasta, például, *Macaulay* Anglia történetét, az tudja, hogy mennyi korfestő becses van a híven megőrzött ilyen apróságoknak.

Különböző kéziratokból: levelezésekből, jegyzetektől, tanulmányokból hat nagy kötet van fennhagyva.

Ezen kötetek tartalmát maga gróf *Gyulay* szedte rendbe, s elől a czimlapon sajátkezűleg készítette el a tartalomjegyzéket. Néhol a dolgozatok czimei mellé bíráló észrevételeket is tett, például, egy szerző és évszám nélkül lévő iskolaügyi dolgozatra megjegyezte, hogy „jeles munka”, — a minthogy az is.

III. Egyik kézirati kötet tartalomjegyzékében egyebek közt ezt olvastam: „*Jósika Mária* báróné *Gyulay Józsefné* versei, részint maga kezével írottak.”

Nagy érdekléssel kerestem föl ezen verseket és egy valódi költői lélek ömledéseire találtam bennük.

„Boldogtalan sorsa siralmas éltetnek; Árad napról napra gyötrelme szívemnek; Nem virrad fel többé vig napja kedvemnek, Ujúl nagy bánatja szomorú lelkemnek.”

Ép oly igaz bánat hangja, mint a következők:

„Éltem eddig, de nem immár.
Minden fölül csak a bú jár.
Vigasztalást szívem nem vár.
Azt óhajtom, halnék meg már.”

S milyen hatalmas és őszinte hang emez:

„Bár az egész világ kincsét is elnyerjed,
Arany-, ezüst-, gyöngyét magadévá tegyed,
Teljes vig óráid nem lesznek, elhagyod,
Ha fel nem találta boldogságát szived.”

Szerelmi bánat, a kéj és az epedés örök forrása tanítá dalolni a főrangú hölgyet.

El is mondja őszintén, s a mi különös, a mult században és fényes palota légkörében, bizonyos népies lendülettel, hogy családott válasszottjában.

„Boldogság volt nádhöz bizni,
Mely fel szokott szépen nőni;
De mikor szél kezd fújni,
Kezd mindenfelé hajulni.
Én is biztam egy nádszálhoz,
Mely elhagyott, hajlott máshoz.”

Ki is tör ellene határozottan és kiméletlenül:

„Hív voltam, de te hitetlen
Voltál, hunczfut és kegyetlen.
Nem voltál reám érdemes.”

Panaszos szemrehányást tesz:

„Mikor elsőben láttalak,
Jobb embernek gondoltalak.”

„Csak a' nekem rózsám nehéz,
Hogy tégedet olee más kéz.”

Azonban minden hűtlensége mellett szereti és visszaóhajlja.

„Hív szívem mit keserítet?
Kétséggel mit epeztet?
Nem látod-e szememből,
Hogy szeretlek szívemből?”

Ép oly önmegadó epedés, mint a kecseljes és őszinte vallomásnak hí kifejezései a következők:

„Boldogságom abban lelem,
Ha hív szived egyez velem.”

„Igaz, értem sok szív szakad,
S az enyém csak hozzád ragad.
Tudod, mint sirattalak,
Hogy utra bocsátalak?”

Majd kérésre fordítja, a féltékeny hitestárs egyszerű és igaz hangján:

„Légy hát kedvesem állandó,
Hívsegedben maradandó.”

Nem tudhattam meg élettörténetéből többet, csak a mennyt versei elmondanak. Ezek azonban eléggé hirdetik, hogy házi boldogságát a szerelemföltés kínai dulták fel.

Van egy olyan erőteljes vonásokkal festő verse, a minőt más urhölgy nemhogy leírni, de még tán nagyobb társaságban felolvasni is rösztelkednék. Én úgy vélem, hogy a kornak és az írónének egyaránt előnyére válik az a nyíltság, melylyel a maga nevén nevezi a dolgokat. Hogy erő tekintetében mennyire fölülmulja a mai társaságok burkolt és félig leplezett beszédmódját, arról felesleges is szólni.

Az az önállóság jutott eszembe, mikor olvastam, a melylyel az amerikai nagy köztársaság hölgyei növeltetnek, a kiknek erényét nem szenteskedő garde des dames, hanem saját önállóságuk védelmezi.

A szóban forgó költemény jellemzőbb részei itt következnek; czime:

A fársáng.

„Kíméletlen törli diszebb szépségét,
Az asszonyi gyenge orozák ékesességét,
A tündér szemérmes illó megpirulást,
Jó erkölcsi szívből származott meggyulást;
S helyét bémárolja megfestő szerekkel,
Ifjúnak mérges rúit kelevényekkel.
Bétölti a melyet heves gondolatlalt,
Inakat gyengítő buja indulattal.

Áruló fogakkal rág meg jó nevet is,
S gyakran a szomorú végén így fizet is,
Hogy a velőkben a nyavalya megárad,
A test, mint az ersényeg egyaránt elszárad.”

Ugy tetszik nekem, hogy a farsang ezen kíméletlen elítélése ugyanazon forrásból származik, a melyből a kedves költőnő előbb érintett dala, t. i. a megrongált házi boldogság miatt érzett bánatos és ingerült érzetből. Erre enged következtetni minden felett az ugyanazon költeményben foglalt következő két sor:

„Félt indulatot gerjeszt s ki is fakaszt
Érző szívbem, s hív párt egymástól elszakaszt.”

Mielőtt tovább haladnék, nem tehetem, hogy ezen költemény egyoldalú ugyan, de bevégeztettestől tökélyére ne figyelmeztessen az olvasót.

A farsang leírásában oly haragosan és férfias erővel nyilatkozó költőnő tud lenni gyönyörű és kecseljes is, különösen a hol saját szeretreméltó egyéniségét rajzolja.

„Ifjú voltam, gondolatlan,
'Tréfás, nyájás, nyughatatlan.”

Milyen hű és vonzó képe egy testileg-lelkileg megáldott főrangú ifjú hölgynek! Öntetszelegve, de szeretreméltó gyermekséggel írja le később saját magát, mint vadászatkedvelőt, „Igaz, őszinte szívből származott versek” című alatt.

„Hallottad híret báró *Jósika* Máriának,
A nagy vadászatnak istenasszonyának?
Ki fenevadakat magához hódítja,
Nagy kegyességgel úgy megjámborítja.
Majd kezét csókolják rókaí, nyulait;
Csaknem térdepelnek minden állatait.”

És ezennel félbe kell szakítanom a kedvelt idézeteket, mert a megnevezett gyűjteményben igen kevés, csak néhány vers foglalhatik.

Pedig nem lehet hinni, hogy a ki ily könyvnyűséggel és olyan bő érből verselt, egy 67 esztendőre terjedő hosszú életem át csak ennyit irt volna.

Találhatni is a könyvtárban egy egész külön kötetet verssel tele írva ezen cím alatt: „Világi énekek”. Én azt hiszem, hogy azoknak is nagy része legalább a b. *Jósika* Mária szerzeménye; de miután a mult századbeli magyar költők műveit nem ösmerem eléggé, és itt közömbösnek nincs is mód utánuk nézni: nem merem biztosra közölni az óvéi gyanánt.

Egy nálam sokkal illetékesebb irodalmi férfi is úgy nyilatkozott azon világi énekek felől, hogy ösmerősnek tetszik valamennyi, de urát adni egynek sem tudná.

B. *Jósika* Mária születési évét nem tudtam meg; fenmaradt azonban a haláláról szóló jelentés, hasonlók közt egy nagy kötetben.

Ez fölemlíti, hogy 67 évet élt és meghalt szeptemberben; de különös véletlen folytán az évszám nincs meg a szomorú-jelentésben. Azon körülményből, hogy előtte egy 1809-iki, utána egy 1811-iki jelentés áll a kor szerint rendezett gyűjteményben, biztosan következtethetni, hogy 1809 és 1811 közt halt meg.

Ezen b. *Jósika* Máriának nagyanyja volt báró *Wesselényi* Istvánné, született b. *Dániel Polixena*, a kit *Transilvaniájában* Benkő „scientiarum cultrix rarissimanak”, ritka tudományos hölgynek mond. Tudott latinul és görögül; *Pietet* *Ethikáját* latinból magyarra fordította és 1752-ben kiadta Kolozsvárt.

B. *Dániel Polixenának* nagyanyja volt *Petrőczy Sidonia*, gr. *Pekry* *Lőrincz*né, a ki unokájához hasonlóan a vallásos irodalom terén működött. Egyik megjelent munkájának czime: „Kereszt nehéz terhe alatt elbágyadt sziveket élesztő jó illatu XII Liliom. Melyet az Árdt János írásából szedett és féjértélt való szébeni fogásában annak emlékeztére s keseredtek

vigasztalására kiadott Kolozsvárt 1705. esztendőben.”

Egy másik, hasonlókép Árdt után irt munkája „Jó illatu füstölő igaz szív” című alatt jelent meg.

A harmadik Mayer után van írva, s a következő polemikus címet hordozza: „A Pálista vallásra hajlott Lutheranusok Lelkesmeretének kinja, melyben mutogatja, hogy az olyan ember mindenkor ketszeges idvessége iránt. 1690. Hamburg.”

Ezen munka keletkezése felől Magyar Athenasában *Bod Péter* a következő érdekes felvilágosítást adja: „Ezt németből magyarra akkor fordította volt, mikor férje *Pekry* *Lőrincz* holmi világi méltóság eléréseért Vallását változtatta.” Nem is volt hatástalan a hitbuzgó feleség rábeszélése, mert *Pekry* *Lőrincz*, élete vége felé visszatért születte vallására.

Ime így nyilatkozik ezen család tagjaiban, mindig a második izben, anyagi ágon az irodalom-kedvelés!

B. *Jósika* Mária azonban nem fejezte be a *Petrőczy* *Szidónia* által megnyitott díszes sorozatot, mert az ő másodunkja, hasonlóképen anyai ágon, gróf *Wass* *Ottília*, most élő jobb költőnőnk egyike; s az ő másodunkja gróf *Kún Géza* is, a kinek tudományosságát itt nem szükség hirdetni, de a kinek olthatatlan tudomány szereteténél lehetetlen rá nem gondolnunk ósanyái nemes hajlamára, a mely koronként ily meglepő következetességgel tért vissza.

Réthy Lajos.

Katona-élet Törökországban.

Eredeti tudósítás.

A török katona-életéről szólva, nem rajzolhatunk vidám, ragyogó képeket, nem igen van alkalmunk gyönyörködni a hadiak felhangzó dalaiban, nem fűszerezik kedélyes markotányosnők dévaj tréfáikkal a tábori élet unalmas egyhangúságát, legfeljebb mint szellemi élvezetet, a tábori mollah vallásos dikezőit említhetjük.

A török katona élete többnyire egyhangú és komor, a mi fogalmaink szerint. Nem ismeri ő az európai társas-élet kellemét s elvégezve dolgát, rágyújt a cigarettjére, s leül nagy komolyan az őr-tűz mellé, s elmélyed gondolataiba, melyek ki tudja merre szárnyalnak; — meglehet, hogy a csaták viharai között, de meg lehet az is, hogy az előtte sustorgó husos fazék báj-illata ragadja el képzeletét.

Ő a türelem és klasszikus nyugalom példányképe. Philosophi nyugalmában nem háborítja semmi veszély, nem hozza ki sodrából semmi nélkülözés, egyformán hideg marad és komoly. Fáradsán, elcsigázva és éhesen érkezik meg az állomásra, s ott azzal lepi meg a *bimbasi* (őrnagy), hogy barátságosan a vállára vereget s azt mondja neki: „Fiam, ma nincs pénz, nincs kenyér és nincs étel, de ott van az ellenség, mely leöli gyermekeinket és nőiket, meggyalázi és eltörölni akarja a nagy Mahomed vallását és ki akarja irtani az ozmanlikat apák földéről; azt meg kell támadnunk, Allah megsejti minket a harcban!” — Az egyszerű irástudatlan *nefer* (közvitész) zemei felragyognak e szónoklatra, s elégedetten hájt felet, mondván: „*Pek ü efendim! Padisahim bin jasa!*” („Jól van uram! Ezerszer éljen a császár!”) s aztán kezébe szorítja fegyverét és megy az ellen-ségre, anélkül, hogy fontolgatná annak számát, állását, vagy erejét. Ez szerinte a tisztek dolga.

Ha, a mi a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, a török katona átéli a fegyelem korlátait s a *bas* *csausz* (század-örmeister) raportra viszi a *milizim* (hadnagy) elé, őszintén előadja a dolgot, nem igyekszik menteni magát egyszerű sem, s a rá mért gyakran tulzsigoru büntetést eltűri szónakul s midőn már meglakolt hibáért: nem gyűlöli a tiszteket, ki megbüntette őt, de odajárul hozzá szép alázatosan kereszteszi kezét a mellén s megköszöni a büntetését „*Evalah efendim; tesekür ederem.*” („Köszönöm szépen, uram.”)

Meg kell jegyezmem, hogy az ottoman hadseregben megkívánják a parancsok szigorú megtartását, nem tűrik, hogy a katona azoktól csak egy hajszálnyira is eltérjen; de a mi az aprólékos pedanteriát illeti, mely a mi hadseregünkben a közkatona helyzetét oly kétségbeesetté teszi, azt a törökknél nem ismerik. Hogy például éljek, a török katona csak a saját ezredéhez tartozó tisztet köteles üdvözölni, a mi akkép történik, hogy ha az utcán találkozik tisztjével, felé fordul és megáll, mire a tiszt ajkához és fezéhez emelt kézzel üdvözlő a katonát, mire az hasonló mód tiszteleg és távozik.

A tisztnek egyáltalában nem köteleztetnek arra, hogy egymást üdvözöljék, mindazonáltal a hasonló rang-fokozatban levő tisztnek (hadnagytól a kapitányig egy rangfokozat) rendszeren, ha ismeretlenek is, barátilag kezintéssel üdvözlik egymást, a magasabb rangukat pedig főhajtással köszöntik.

Nevezetes körülmény, hogy a rangfokozatok jelét, mely a kabát ujján felvarrt arany és ezüst zsinórokból áll, igen kevés tiszt viseli.

Ugy látszik ezt felesleges czífráságnak tekintik, az meg épen nevétség tárgya lenne, ki a barna teveszőrből készült tábori öltönyön tündököltetné rangja jelét.

A táborban a tisztet a közönséges katonától csupán öltövényének barna színe (a katonáké kék), annak szabása és a tiszt különbséget meg; — azt pedig hogy a tiszt

„jüzbsi vekili“ és „jüzbsi“ egy arany és egy ezüst vonallal, három helyettes őrnagy „pajtár kolászi“, „szó kolászi“ és „szál kolászi“ két arany vonallal; — őrnagy „bimbasi“ három arany vonallal, és az ezredes „miralaj“ négy arany ezüst vonallal, és az ezredes „miralaj“ négy arany vonallal. — A törzstisztek után a három katona pasa következik, ugyint a vezér-őrnagy „líva pasa“ egy arany csillaggal a váll-rojton, az altábornagy „ferik pasa“ két arany csillaggal, s végre a tábornagy „müsiir pasa“ három arany csillaggal.

A kajmakám és miralaj már *bej* czímet viselnek és utódaik is valamennyien örökliek atyjuk czímét, s e szerint a katonai rangfokozat alapját képezi a török nemességnek.

A török tisztet a táborban rendszerint közös konyhát tartanak, s ennél fogva az ezredes ugyanazon ellátásban részesül, milyenben a hadnagy, csupán a lakása kényelmesebb, a mennyiben maga foglal el egy tisztí sátrat, holott a többi tisztet kettesével laknak egy-egy elég terjedelmes sátorban.

A mi a katonák élelmezését illeti, az rendkívül esetek kivételével elég jónak mondható, háromszor kapnak enni egy nap; — reggelire rizslevest, ebédre vagy pilafot hussal, vagy valami nemű főzeléket, szintén elegendő mennyiségű hussal, vacsorára tészta étellel kell megelégedniük. Ez ételmennyiséghez jár még egy okka (1 kilogram) kenyér, mely nem mondható rosznak. Nagyon természetes azouban,

A BUKARESTI BÖRZÉN.

törzstiszte vagy szubalternus, a csupán törzstisztek által viselt arany kard-öv teszi felismerhetővé.

A tábori előőrsek és a városokban felállított őrségek a hadnagytól kezdve egész a helyettes őrnagyig (kolászi) „Hász dur“ vezényszóra tisztelegnek, a bimbasiól kezdve a miralajig (ezredes) „Hász dur“, „Szelám dur“ kettős a vezényszó; — míg a pasát „Hász dur“, „Szelám dur“, „Dinán dur“, „Rahát dur“ illeti meg.

A mi a rangfokozatokat illeti, az talán egy európai hadseregben sincs annyi, mint a törökben. Kezdjük elsorolást az altiszteken.

Legkisebb rangfokozat a „vekili onbasi“ (helyettes káplár), megkülönböztető jele egy Δ alakú veres vonal a jobb kar felső részén, következik az „onbasi“ (káplár) két veres vonallal a jobb karon, harmadik a „buljuk emini“ (szakaszvezető) és a „vekili csausz“ mindegyik három vonallal; „csausz“ (őrmester) négy vonallal; „bas csausz“ (század-őrmester) egy arany és három veres Δ alakú vonallal, ki a század irnoka is egyszersmind, végre az „alaj csausz“ (ezred-őrmester) két arany és két veres vonallal a jobb kar felső részén. Legfontosabb hivatalnoka az ezrednek, mert a napi szolgálát minden nevei az ő kezében fordulnak meg.

Ezek után következnek a főtisztek, két alhadnagy „mülázim száni vekili“ és „mülázim száni“ egy ezüst vonallal mindkét ujján a kabátjának; — két főhadnagy „mülázim evel vekili“ és „mülázim evel“ egy arany vonallal; — két kapitány

hogy a rendes élelmezést sokszor beszüntetik az erőszakolt marsok, vagy az élelmezési vonatok késése és fennakadása; de az ilyenmű eshetőségek, úgy szólván kimaradhatatlanok ellenség előtt.

Szeszes italok élvezetét a Korán tiltja, s így ez hiányzik a hadseregnél, ámbar a tisztnek nem ellenségei a jóféle bornak és pálinkának s gyakran ejtik módját, hogy ilyenek a tisztí asztalról ne hiányozzanak.

A török hadsereg lelkülete kitünő, készek a padisáért mindenre, mert a szultán előttük az Isten képviselője, s érette minden török katona százszor is feláldozza életét.

Az időt a táborban többnyire gyakorlattal töltik, s ha szabad idejük van, azt ruhanemük kijavítására, mosásra s ezekhez hasonló dolgokra fordítják, vagy elmennek a meleg fürdőbe, a mi főllvezete a katonának. Ha éjjel rosszat álmodott s ezt bejelenti az „alaj nabedzi müllázim“nak, az köteles neki engedélyt adni, hogy fürdőbe mehessen s ott az álmában reá tapadt lelki szennytől is megszabaduljon.

Ali Efendi,

mülázim evel (főhadnagy) kozák alaj besindsi buljuk.

A bukaresti börze.

A Balkán félszigeten folyó orosz hadmiveletet alapja Románia. Itt vannak felhalmozva az élelmi szerek, a municzió és a teli hadjárat-hoz szükséges ruhanemű s egyéb kellékek nagy

sokasága. Egész Oláhország, kivált a kész és most készülő vasutak mentében, azok gőzpontjain és a dunamenti nagyobb városokban, hemzseg a katonától, s maga Bukarest valóságos táborhely.

És a sürgő-forgó idegenek között föltűnően sok a zsidó.

Oláhország, bocskorain kívül, leginkább arról volt híres Európa előtt, hogy sehol a zsidónak oly rosz dolga nem volt, mint e kis országban. Ott még nem megy emberszámba s tán darabokra tépnék a törvényhozó kamarában azt a képviselőt, a ki a zsidóemancipációt ajkaira venné. Egész nemzeti virtus is a zsidó-üldözés.

De hát néha jó a zsidó a házbán. T. i. mikor rászorulunk. Már pedig emberek és árúk olyan nagy csődülése, minőt most Bukarestben tapasztalunk, zsidó nélkül nem is képzelhető. Ő alkotja még Romániában is a közvetítő elemet, s most ott a közvetítésre ugyancsak szükség van. Maga az orosz kormány is többnyire zsidókkal kötö meg szállítási szerződéseit, a kik most tömérdek megbízottakkal és ügynökekkel valamennyien mégis csak biztosabban érezhetik magokat az orosz ortalom alatt. Gyülekező helyök természetesen leginkább a börze. Itt történik aztán a sok kötés, fuvaros szerek előállítására, árúk beszerzésére, élelmi szerekre, takarmányra és mindenre, a mire a katona uraknak úgy, mint az azokkal összeköttetésben állóknak szükségük van. Itt ők az urak, s még

A műcsarnok megnyitása.

A magyar képzőművészeteknek templomot szenteltünk fel e hó 8-án; a hazai festészet és szobrászat muzsái nem lesznek kénytelenek hajléktalan bolyogni ez után. A műcsarnok fennáll, kapui kitárvák, s ha lángész és lelkesedés gyűjt oltárán tüzet: nem utolsó melengetője lesz az a biztató reménynek, hogy Magyarországot a kultura áramlata nem elsöpörni fogja, de magával vinni és emelni.

Maga a király avatta föl művelődésünk ez új szentélyét, melyet a nemzeti lelkesedés szent érzete emelt, hogy egyik biztosítéka, emeltyüje legyen jövőnknek és fejlődésünknek a haladás útján.

Az ország előkelőségei, fényes nevű főurak, festői díszmagyarban, taláros püspökök, a tudományok zászlósi, irodalmunk kitünőségei, és a magyar művészetek már is tekintélyes számú apostolai, ünnepélyes csoportozatokban, — már maga is művész esetére méltó jelenet, — fogadták a tizenkettő fél óraker kocsijából kiszálló uralkodót, ki huszártábornoki díszgyenruhában, Mondel tábornoktól kíséretve lépett a csarnokba, a jelenlevők éljenzéseitől üdvözöltetve. A díszes lépcsőházban fogadta Majláth György, az ország első bírája, a főrendiház elnöke s ez alkalommal a képzőművészeti műcsarnok országos bizottságának elnöke. A király levette kalapját s úgy hallgatá meg a szép beszédet, melyben el volt mondva a műcsarnok rövid története s kifejezve a köszönetet a pártfogásért, melyben a nemzeti ügyet az uralkodó pár részesíteni kegyeskedett, és azért, hogy a műcsarnok védnökségét Rudolf trónörökösnek elfogadni ő felsége megengedte. — A király papirdarabóll olvasá le a hivatalos választ, mely így hangzott:

„Szívesen jöttem a művészetnek szentelt e csarnok ünnepélyes megnyitására, mert csak örömmel szemlélhetem, különösen a jelen komoly időben, hogy a hazafias áldozatkészség az országot ismét egy jelentékeny nemzeti intézettel, és pedig egy oly intézettel gazdagítja, melynek — mint bizton hiszem — nem csak a művelés emelésére, de a szellemi nemesedésre is hathatós befolyása leend. Őszintén kívánom, hogy a béke művei e díszes hajlékban mindinkább fejlődve, mindnyájunk örömére és a magyar művészet hírnevének terjesztésére gazdag gyümölcsöket teremjenek.“

A beszéd után Pulszky Ferenc, a képzőművészeti társaság elnöke átgyújtá a királynak a vörös maroquin-bőrbe kötött névsort, melynek czimlapján a társaság czimere volt feltüntetve, s bemutatván Láng Adolft, a műcsarnok építőt, az emelési helyiségekbe vezette az uralkodót.

Minden egyes terem bejáratánál más-más kiállítók, művészek fogadták s Telepin kívül Vastagh, Pálik és Madarász mint rendezők vezették a királyt, kinek fényes kíséretében ott volt gr. Andrásy Gyula külügyminiszter honvédtábornoki egyenruhában, Haynald Lajos, kalocsai érsek lilaszín palliumán sok rendjellel és nagy rendszalaggal, Zalka, Schlauch, Schuster püspökök, Simon Vincze prépost, a premonstráciák hófehér díszöltözésében, a miniszterek közül B. Wenckheim Béla, Péchy Tamás, Perczel Béla, Szende Béla, Bedekovics. (Tisza Kálmán és Széll miniszterek, valamint a képviselők közül is sokan — a képviselőházban épen akkor levén döntés alatt a banktörvényjavaslat sorsa — akadályozva voltak a megjelenésben.) A főváros részéről Báth Károly vezetése alatt küldöttség, a képviselők közül B. Simonyi Dajos, Simonyi Ernő, Tisza Lajos s mások, továbbá gr. Almásy György, gr. Karácsonyi Guido, gr. Zichy Ödön, gr. Szapáry István, gr. Zichy Ferraris Viktor, gr. Erdődy Sándor (a képzőművészeti társulat alelnöke), gr. Szapáry Antal, báró August Antal, B. Podmaniczky Frigyes, báró Edelsheim-Gyulay, Krautwald téparancsnok, a külföldiek közül Salvini olasz konzul, Blumer orosz konzul, majd a belga, francia és török konzulok, — Falke, a berlini iparmúzeum igazgatója, Tedesco a jövevény párisi műúrus, ki külföldi jeles festők képeinek kiállításával e társulat művészi színvonalát jelentékenyen emelte, — a művészek közül Telepy Károly, a fíradhatatlan titkár, Barabás, Madarász Viktor, Paczka Ferenc, Pálik, Feszty, Fleisch, — továbbá Erkel Ferenc, Ábrányi s több mások, kiknek nevét lehetetlen mind elsorolni.

A király végig ment a termeken, több he-

lyen megállt s érdeklődéssel szemlélte az egyes képeket, némelyeknek jelenlevő szerzőit bemutatva magának, elismerő és buzdító szavakat intézven hozzájuk. Hosszasabban nézte Zichy Mihályt, „XV. századbeli orgiáját“ és az „Eretnekek elégetését“, Madarásztól a „Királyné koronázását“, Paczka „rosz híreit“, elismerését fejezte ki Matejko „kegyetlen Ivan“ja, Meissonier „lovagja“, Munkácsi „ujonczai“ és „festőműterme“, Ligeti „egyiptomi utja“, kivált pedig Beaugerean gyönyörű „Picta“ja iránt.

Innen a műcsarnok első helyiségeiben elhelyezett iparmúzeumot látogatta meg, elismerését fejezvé ki Pulszky Károlynak a kiünő rendezésért, — majd átment a szomszédos mintarajztanodába, hol Keleti Gusztáv igazgató fogadta a tanári kar élén. Megtekintette az egész épületet, bejárva annak minden termét, hol a tanítványok asztalaiknál vagy állványaik mellett állva fogadták az uralkodót, ki végül a növénydekek festő termét nézte meg. A látogatás három óra felé ért véget, a mikor is ő felsége budai palotájába kocsizott.

A mintarajzról magyarul lesz még alkalmunk tüzetesebben szólni. Ezuttal csak annyit, hogy az méltóképen járult egy ily nagy horderejű intézet megnyitásának ünnepélyéhez. Mintegy 250 kép van ott kiállítva 130 festőtől és pedig 120 magyar kép 50 festőtől. Pedig a magyar festők legjelesebbjei sincsenek még itt mindnyájan képviselve, így a többi közt kitünő tájképfestők, Keleti Gusztáv, kinek a mintarajztanoda vette igénybe minden idejét, Lotz Károly, Székely Bertalan, továbbá Benezur, Wagner, Litzemeyer, s több mások hiányoznak a kiállítók közül, kik között Vastagh György 12, Than Mór 10, Pálik Béla 10, Paczka Ferenc 6, Böhm Pál szintén 6, Valentini 5, Mészöly Géza 4, Greguss Imre, Feszty Árpád, Nemes Eliza, Molnár József szintén négygyel szerepelnek. Van aztán kiállítva Markó Károlytól, Ligeti Antaltól, Orlaytól, Aggházy Gyulától, Bródszky Sándortól 3, Madarász Vikortól, Barabástól, Greguss Jánostól, Spányi Bélától 4 s még többtől kettő-kettő. Munkácsy és Zichy szintén kettő-kettő állítottak ki. Miskovszky Viktor 26 műtörténelmi képet állított ki, Morrelli Gusztáv 9 szép fametszetet, Haske acélmetszeteket. Látunk még festményeket B. Mednyánszkytól, Szoldaticstól, Beszédes Kálmántól, Somogyi Dánieltől, Tölgyessy Arturtól, Golz Sándortól, Gundelfingertől, Irinyi Sándortól, Csillagi Lajostól, Hörnantól, Ebnertől és Buzintól, mely álnév alatt buzini Keglevich Béla gróf rejlik. Szász Gyula, Huszár Adolf, Engel József több szobrot és mintázatot állítottak ki. Tilgner szintén több szobrot leküldte Bécsből, Strobel pedig agyagmintázásokat.

A külföldiek közül első sorban kell megemlékeznünk Tedesco gyűjteményéről, melyben jelesebb francia festők vannak képviselve, így Bongureau, Corot, Diaz, Bonheur Róza, Belcourt, Meissonier, Fromentin, Troyon, Dupré, Delacroix, Moreau, Plasaus stb. — Matejko szintén kiállította egy szép, de kisebb méretű képet, mely a kegyetlen Iván czárt ábrázolja, a mint udvari boldogját megegetteti, Makart egy ragyogó színeseű Velencei nőt. — Továbbá van itt egy értékes Calame, Chorlemont egy szép esendélete, Rusz Róbert két tájképe. Wengleintől téli tájkép, s a többi érdekesebbek közül Kaulbach (Hermann), Friedländer, Lanceretto, Zuccaro, Kratzer, Brunetto, Carlini, Ruben, Cecchini, Decamps, Ciardi, Pezzutti, Chavete, Dargelas, Bestraud, Bourlard, Kozakievicz, Ciardi, Gegerfelt, Dreux, stb.

A műcsarnok megnyitása alkalmával kiállított képek és szobrok lájstroma díszesen kiállított füzetben jelent meg a Franklin-társulat nyomdájában, s a teljes sorozatra nézve arra utaljuk az olvasót. Ugyane füzet tartalmazza az emlékiratot is, mely a képzőművészeti társaság s illetőleg a műcsarnok történetét sorolja elő, alulalásától kezdve a mai napig.

Az iparmúzeum szinte kiadott ez alkalomból egy „Kalauzt az iparművészeti múzeum gyűjteményeihez.“ Ez is a Franklin-társulat nyomdájában nyomtatott s a tárgysorozatban és előszón kívül érdekes leírásban adja, egész mű-

történeti resumében a különböző műiparok fejlődését, nevezetesen a fém-, a zománc-, az üveg-, a fa- és csontfaragás-, a bőr-, a lakk-, a berakott munka- és az agyagiparét. A füzet csinos borítékba van fűzve, melynek czimlapján az iparmúzeum egyik kiváló érdekeltésgű tárgyának: Pierre Raymond 1560 ban készült zománc-tányérjának ama rajza látható, melyet ez alkalommal itt mi is bemutatunk olvasóinknak.

A magyar Elzevir.

Műszaki tekintetben, a XVII. században Európaszerte süllyedett a nyomdászat. A hanyatlás észrevehető hazánkban is. De az általános technikai hanyatlás ezen korában ragyogó kivétel képez nálunk Misz-Tótfalusi Kis Miklós kolozsvári sajtója.

E lelkes és avatott nyomdászunk, kortársait hírből, képzettségben, ügyességben, messze túlszárnyalta. Irodalmunkban nagy az ő neve, mint nyelvészé, de még kitünőbb mint nyomdászé. Méltán nevezte el Bod Péter „Erdélyi Féniksnek — Phoenix Daciae“, wadasi Janovich Miklós „magyar Elzevirnek“, Toldy Ferenc „régibb nyomdászatunk nagy mestereinek.“

A holland földön tudományban és nyomdászatban kiképezvén magát, Tótfalusi rövid időn mint betűvédő és -öntő európai hirre tett szert. Nálunk azt tartották róla, hogy:

Mindenféle nyelvben és minden formában
Betűt metszhet vala nagyobb s apróbban;
Ugy jár vala tudós keze az aczélaban,
Mint másnak a könnyen engedő viaszban.

Tótfalusi hírneve annyira kiterjedt volt, hogy nemcsak Svéd-, Olasz- (a római pápa nyomdájából) és Angolországból, hanem az e művészetben előhaladottabb Belgium és Franciaországból is, egymásután kapta a megrendeléseket. A lengyel- és németországi zsidók általa vésették négyzögbetűiket. Sőt Ázsiában is az örmények és georgiaiak első nyomdáikat általa szereltették föl a könyvsajtótól az utolsó betűig. Meg is énekli érte Pápai Páriz:

Becses szép munkája Ázsiára menve;
Georgia országnak nagy fejedelme
Ily szándékkal lón, hogy új dolgot kezdene.

Tudnillik állítta egy typographiát,
Szemlélvén idegen nemzetek példáját,
Metszélén ki az ő betűjök formáját,
Követvén született nyelvének mivoltát....

Futták levelei széllyel Hollandiánál
Minden felé viszik azoknak a pártját;
Kis Miklós megértvén király akaratját,
Betűk metszésére megindítja ujját.

Uj dolgot próbála, de véghez is vivé,
Idegen betűknek formájokat vevé,
Király kivánságát dícsérettel végzé,
Melyért hirt, nagy nevet, jutalmát is nyeré.

Maga Tótfalusi Apológiájában így ír e tárgyról: „Hol vagyon Amsterdámhoz képest Arménia? Azoknak sokat szolgáltam. Hol vagyon Georgia? Ad radices Caucaei. Azoknak soha nem lévén nyomtatások, hanem mint a törökök, csak manuscryptummal élvén, reá vette magát a királyok, és le irván az alphabetumot, és valami contextust, úgy küldötté nékem Amsterdámba. Én pedig nem adpróblván azt a formát, más, módosabb betűt csináltam nékiek, mellyen igen örülének.“

* Mutatvány, szerzőnek: „A magyar nyomdászat történelmi fejlődése 1472—1877.“ czimú, s a Franklin-társulat kiadásában e héten megjelenő munkájából.

My balsam használt petis sor, vagy annak helye egyszerű kúrával 16 krajczár; többesre igtatásnál 30 krajczár. Dólyegjéj külön mind-16 igtatás után 50 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdményeket elfogad *Hofschlager, Habsburg-stein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Seberstasse Nr. 2* Oppell A. Wallfische Nr. 22.

Codein-melleczukorkák.

Elismert hatásuk a hőkurut, köhögés, rekedtség és elnyálkásodás esetében; a gége kiszáradásánál nedvesítő gyanánt szolgálnak, a nyálka kiköptetését előmozdítják és a hurutos és tüdőbajokban enyhülést hoznak.

1 csomag ára 20 kr. o. é.

Főraktárak: Neustein Pülöp gyógyszerésznél Bécsben; Török József gyógyszerész, Thalmayer és társa, Budapest; Sipőcz István gyógyszerész, Pécsen, és a legtöbb gyógyszerárakban a birodalomban. 3841

A híres 30 éves
4005-7 valódij
szirmiai
zárda-
szilvoriumnak
egyedüli főraktára
BUDAPESTEN:
ÉDER ANTAL GYULA
zongora-üzletében
váczi-utca 12. sz. a. létezik.

Ára nagy poszgó-üvegben . . . 1 frt 20 kr.
pintes üvegben . . . . . 2 frt —
Szátküldések, előpénz és utánvétel mellett, minden irányban mindenkor pontosan teljesítetnek.

Támaszkodva a megelőző és nagyserű sikerekre, melyeket sokféle tanulmányon és számos kísérleten alapuló gyógymódom által a

tüdővész

s valamennyi torok-, mell-, tüdő- és az ezekhez járó lég-betegségek minden félében gyógykezelésem által elértem, közteljeségemnek ismerem minden emlitett vagy ezekhez hasonló betegségekben szenvedőket, legyen bajuk bármily fokú, és használtak legyen bármily különböző szerkezetű siker nélkül, fölszólítom, hogy bizalommal hozzám forduljanak, s nekem röviden a baj nemét és fokát leírják. Számos köszönő levél olyan főleggyógyultaktól, kik eljárásom folytán lényeges kiadások nélkül, már nem is remélve, hogy valaha teljes egészséget visszanyerjék, s mégis helyre lettek állítva, kívánatra mindenlinc megtekintés végett rendelkezésemre állanak.

Fränkl S.,
specialista torok-, tüdő-, mell- és sorvasztó-betegségekre.
Luxemburg, 3833-4

Ajánlunk első rendű porosz ludwigglüchi

szalon-köszenet

á 90 kr. 50 kilogr.; továbbá elsőrendű

pir-szenet (coaks) a légszeszgyárból á 87 kr. 50 kilogr., házhoz szállítással együtt. Megrendelések elfogadhatók 3898

központi hivatalunkban: dob-utca 10;
továbbá a főkhivatalban: József-tér 10,
vagy hatvani-utca, ferencziek bazára 11.
Holtscher és Deutsch.

The Singer Manufacturing Co.

New-York (Amerika). Budapest, csak váczi-utca „a vastuskóhoz.”

A világ legnagyobb varrógép-gyára

ajánlja a felülmúlhatlanul ismert

eredeti Singer-féle új családi varrógépeket. Ára frt 50, 65, 71.

Minden készlettel tüzelés, fodorítás, vattázás, behajtás, sújtás-felvarrás, keskeny és széles szegés, zsinór-bevarrás szél- és ajour-varrás és zsinór-szegélyezésre stb.; mely egyszerű szerkezete miatt minden egyéb rendszerű föltt előnyvel bír; továbbá különlegességeket szabók, cipészek, nyergesek stb. eff. számára. 3880

Eladás kis összeg letétele mellett részletfizetésre, vidékre is.

Fióküzlet: Buda, viziváros, fő-utca 52. szám, gróf Andrássy palota.

Budapest, csak váczi-utca.

A FRANKLIN-TARSULAT kiadó-hivatalában (Budapest, egyetem-utca 4. sz.) a következő hirlapot lehet megrendelni:

NEMZETI HIRLAP

III. évfolyam.

A Nemzeti Hírlap" tárgyalja a politikai napi kéréseket rövid, velős, népszerűen tartott vezérezkékben és kisebb közleményekben. Itt megtalálja az olvasó a törvényhozás tüleiről, bizottságok, szakbizottságok-pártklubok tanácskozásiáról rövid, de kimerítő tudósításokat távirati és újdonsági rovatában a legújabb híreket.

Hogy hírlapírói tekintetben mit és mennyit vagyunk képesek nyújtani a közönségnek: azt olvasóink harmadfélve működésünkből megítélhetik. S tán fel szabad tennünk, hogy sikerült kivívniunk azon elismerést, miszerint a közönség azon folyton emelkedő részvétét, melylyel vállalatunkat felkarolta, igyekeztünk a lapnak mind jobbá tételével lehetőleg viszonzni.

A mióta a keleti bonyodalmak uralkodnak a nemzetközi politikában, a „Nemzeti Hírlap" harctéri s más keleti levelezői által legjobban informált közönyelést lett a magyar hírlaprodalomnak; s ezenkívül ma is a legolcsóbb lap, mely a politikai hírlapolvasó igényeit kielégítheti.

A „Nemzeti Hírlap" mindennap egy íven, a szűk-séghez képest évenként 50-100-szor félívenyi melléklettel, ünnep utáni napokban pedig félíven fog megjelenni:

A rendes előfizetés, mely bármely hónap elején kezdhető meg:

Egy óra . . . . . 1 frt 40 kr.
Két óra . . . . . 2 „ 30 „
Három óra . . . . . 4 „ — „

GYOMOR-

betegségeket

és minden altesti bajokat (galandférgyet biztosan és fájdalom nélkül) gyógyít a legjobb sikerrel specialista Dr. **Leocow,** Bécs, Kohlmarkt 20. (Levelek díjjal ellátottak vagy ajánlva legynének.) 3834

A híres eredeti mestermű **hajbetegségekről és hajápolásról** épen most jelent meg legújabb kiadásban e cím alatt: „**der Haarschwund**“ (A hajvesztés) és azt mindenkinek ingyen-bérmertve a világ bármely országába megküldi a szerző: **Edm. Bühlgen, Leipzig, Lessingstra se 15c, I. Etage.** Levelek kéretnek kiadó-hivatalomba Lipstben, Ritterstrasse 43. sz. intézetnél. 3830

A legnagyobb szőnyeg-raktárt,

valamint

takarók, függönyök és butorszöveteket

a legolcsóbb gyári árak mellett 3885

ajánlják

Az északeszillaghoz
V. ker.
Dorottya-utca
2. sz.

Tottis és Kren
BUDAPEST.
Megrendelések legpontosabban foganatosítottak.

Fiók-üzlet:
IV. ker.
Bécsi-utca,
Kristóf-tér sarkán.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtáránál kapható:

Neuer illustrierter Volks-Kalender

für Ungarn und Siebenbürgen

auf das Gemeinjahr 1878.

Das Calendarium verfaßt von

Dr. Franz Albert v. Monte Dego.

gewesener Director der Sternwarte zu Eclat.

Preis geh. 50 fr.

Inhalt: Chronologische, kirchliche und chronologische Bestimmungen auf das Jahr 1878. Calendarium für Katholiken, Protestanten, Griechen und Israeliten. Kofalkisches. Der Einflüster von Baraccone (mit zwei Abbildungen). Die ungarische Studenten-Deputation in Constantinopel (mit Abbildung). Die heimgelohrten „Corvina“ (mit dem Porträt des Tahit Bey). Die türkische Deputation in Budapest (mit drei Abbildungen). Die Entschungsgefahr des orientalischen Krieges (mit fünf Abbildungen). Die letzten drei Sultane (mit fünf Abbildungen). Dem verblichenen Krieg (mit fünf Abbildungen). Midhat Pascha (mit Abbildung). Edhem Pascha (mit Abbildung). Die Conferenz in Constantinopel (mit drei Abbildungen). Das türkische Parlament (mit Abbildung). Die russische Veremacht (mit Abbildung). Russische Veresfahrter (mit acht Abbildungen). Die Befehrl der Tarta und der türkische Soldat (mit Abbildung). Türkische Generale und Kriegszimifler (mit fünf Abbildungen). Die türkische Flotte und Dobari Pascha (mit Abbildung). Aufzodten. Akerfel Gemeinnützi. es. Verzeichniß der Jahermärkte. Interessen-Tabelle. Stempel-Scala. Annoncen.

A szegedi országos kiállításon érdemremmel és a III-ik országos tüzoltógyűlésen Aradon a nagy arany és ezüst éremmel kitüntetve.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tüzoltószerszám-gyár, harang- és érezöntődeje,

ajánlja szabadalmazott új szerkezetű fecskendőit, tüzoltó-egyletek legénységi felszereléseit, vállalkozik kutak, szivattyúk és harangok készítésére,

jótállás mellett a legjuányosabb áron.

Különös figyelmébe ajánlja a nagyérdemű gazdaközönségnek, saját-készítményű és transatlantia szivattyus kutait és gyárának vízvezeték-ek teljes felszerelésére nagy figyelemmel külön felállított vizmérési osztályát.

Mintaszerelesek, képes árlapok, kívánatra rendelkezésre állanak.

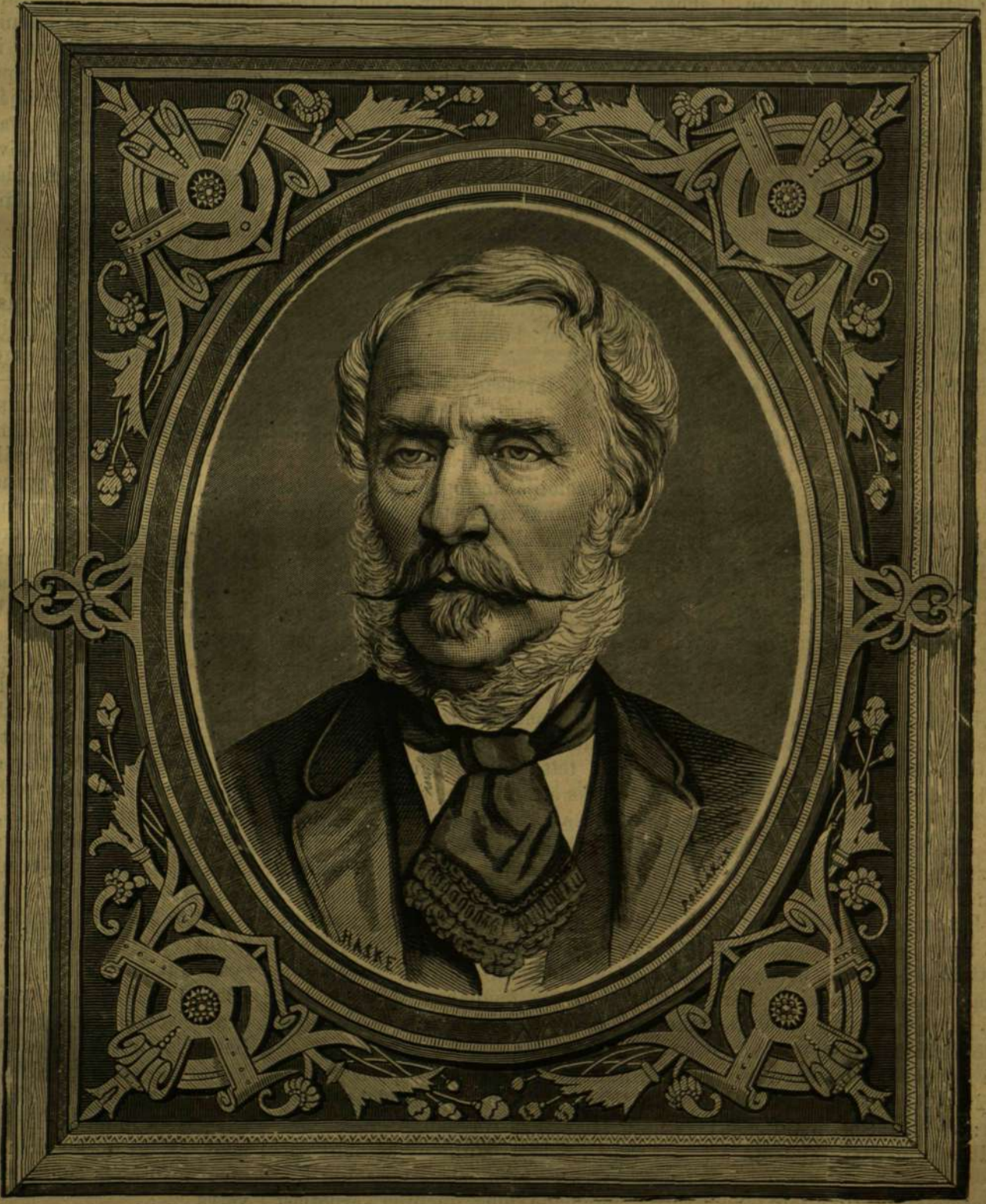
Fióküzlet Erdély és Románia részére: Kolozsvárt, delfinmonostor-utca.

Minden eddigi világtárlaton, kiállítás, jóízlás és versenyképességeért, első díjakkal jutalmazva.

Előfizetési föltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: egész évre - 12 frt félévre - 6 „ **Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG:** egész évre - 6 frt félévre - 3 „ **Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK:** egész évre - 6 frt félévre - 3 „

46. szám. — 1877. Budapest, november 18. XXIV. évfolyam.

GRÓF KÁROLYI GYÖRGY.